

Tartu maakonnas Elva vallas Purtsi külas Riigimetsa Majandamise Keskuse kinnistu (katastritunnus 17101:001:2326) kvartali AA108 eraldisel 11 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) volitatud esindaja Rein Kuke 16.05.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Tartu maakonnas Elva vallas Purtsi külas RMK kinnistu kvartali AA108 eraldisel 11 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raie registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Kavandatud raiel ei ole võldase, paksukojalise jõekarbi ja lõheliste elupaigaks olevale veekogule olulist mõju, kui veekaitsevööndis (mis on põhikaardile kantud veekogu piirist 10 meetrit) metsa, sh alusmetsa ja põõsarinnet ei raiuta, veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KMH algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kukk esitas 16.05.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandatakse lageraiet RMK kinnistu kvartali AA108 eraldisel 11 (0,16 ha; 8 tm). Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (edaspidi *metsaregister*) numbri 50001130876 all. Kavandatud lageraie piirneb Purtsi jõega ja Purtsi jõe hoiualaga. Purtsi jõe hoiuala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Purtsi jõe loodusala.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes

2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

RMK kinnistu kvartali AA108 eraldisel 11 kavandatakse lageraiet 0,16 ha suurusel alal, kus kavandatud raiemaht on 8 tm.

Lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine. Lageraie käigus raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemnepuud ja säilikpuud.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Elva valla üldplaneering¹ on kehtestatud Elva Vallavolikogu 06.05.2024 otsusega nr 121 (kehtiv alates 01.06.2024). Üldplaneeringuga raieks kavandatud aladele raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuste eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

¹ <https://www.elva.ee/elukeskkond-ehitus-ja-teed/planeerimine-ja-ehitus/uldplaneering>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, kui raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

RMK kinnistu (katastritunnus 17101:001:2326) sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspiirkonnas. Hinnatava lageraiega AA108-11 piirnevatel eraldistel kehtivaid raieid metsaregistris registreeritud ei ole.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Hinnatav raieala asub jänesekapsa kasvukohatüübis ja eraldisel kasvab küps halli lepa enamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, raieala paikneb Purtsi jõe kalda piiranguvööndis ja jääb osaliselt Purtsi jõe veekaitsevööndisse.

Kavandatud lageraie piirneb Purtsi jõe hoiualaga, mis hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Purtsi jõe loodusala. Purtsi jõe hoiuala kaitse-eesmärgid on loetletud määruses³.

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi *EELIS*) andmetel on Purtsi jões registreeritud II kaitsekategooria liigi paksukojalise jõekarbi ja III kaitsekategooria liigi hariliku võldase elupaigad.

Purtsi jõgi on veekoguna kantud lõheliste kudemis- ja elupaikade nimistusse⁴.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu. Piirnevas jões on registreeritud pärandkultuuri objektina Laose vesiveski koos veskitammiga, kuid maastikul ei ole objekt säilinud.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

³ Vabariigi Valitsuse 15.12.2005 määrus nr 311 „Hoiualade kaitse alla võtmine Valga maakonnas“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/108122016003>.

⁴ Keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73, „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/127062022011>.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava lageraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi – kavandatud raieala jääb osaliselt Purtsi jõe veekaitsevööndisse (põhikaardile kantud veekogu piirist 10 meetrit). Raie tegemisel veekaitsevööndis metsa, sh alusmetsa ja põõsarinnet ei raiuta, veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata, seega raietööde teostamisel ei ole Purtsi jõe olulist negatiivset mõju.

Välisõhk ja kliima - kavandatud raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - kavandatud raie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raialadel ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevused, kestusega mõni päev. Lageraie teostamise järgselt mõjud pöörduvad - langi uuenemine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras.

Piiriülest mõju kavandatud tegevusega ei kaasne.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud lageraie piirneb Purtsi jõe loodusalaga. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”⁵.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist.

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006>

Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Raie on kavandatud Purtsi jõe loodusala piirneval alal, Purtsi jões on kaitse-eesmärgiks olevate liikide hariliku võldase ja paksukojalise jõekarbi elupaigad. Lageraie käigus raiutakse raielangilt kõik puud, välja arvatud seemnepuud ja säilikpuud.

Võldas on väike põhjaeluviisiga kala ja ta asustab tavaliselt veekogude kivise põhjaga alasid. Teda leidub ka liivasel ja kruusasel põhjal, kus varjub tühjadesse karbikodadesse, taimestiku vahele või kaldauuretesse. Vee hapnikusisaldus peab võldase jaoks olema püsivalt kõrge.

Paksukojalise jõekarbi elupaikadeks on keskmise või kiire vooluga, jaheda ja puhta veega jõed. Sobivad on neutraalse ja kergelt aluselise veega veekogud. Asurkonna püsimiseks ja taastumiseks on vajalik rikkaliku kalastiku olemasolu, kuna jõekarbi vastsed parasiteerivad kalade nahal ja lõpustel. Olulisteks ohuteguriteks on veetemperatuuri ülemäärane tõus, setete koormus ning veetaseme muutused.

Oluline on kallaste looduslikkuse säilitamine ja veekaitsevööndi lagedaks raiumine halvendab jõe seisundit. Täielik jõekallaste avatus toob endaga kaasa niitjate rohevetikate ja veesisese taimestiku vohamise, samuti veetemperatuuri lokaalse tõusu jões. Jõekalda avamine suurendab ohtu erosiooniks ning toiteainete kandeks lageraie aladelt jõkke. See omakorda kahjustab olemasolevat vee-elupaika ning kaotab indikaatoriliikidele sobivad elutingimused jões.

Raie tegemisel veekaitsevööndis metsa ei raiuta, st veekaitsevööndi ulatuses (10 m) kasvavad puud säilivad, veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata, seega raietööde teostamisel ei ole veekogu seisundile ja paksukojalise jõekarbi ning hariliku võldase seisundile olulist negatiivset mõju.

Raiealad jäävad jänesekapsa kasvukohatüüpi, kus raietöö külmunud või kuivalt pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta. Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga².

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Kuna kavandatud raie mõjualas (30 m servadest⁸) ei ole EELIS-es registreeritud teisi Purtsi jõe loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud lageraie nende kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatud raie ei mõjuta ebasoodsalt Purtsi jõe loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud Purtsi jõe hoiualaga piirneval alal. Mõju Purtsi jõe hoiuala kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Purtsi jõe loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Kavandatud lageraiega piirnevas Purtsi jões on registreeritud lõheliste kudemis- ja elupaik.

Jõekallaste lageraiega avamine toob endaga kaasa veetemperatuuri lokaalse tõusu jões. Vee jahedus on soojadel suvekuudel elutähtis paljudele külmaveelistele vooluveeliikidele (nt jõeforell). Kaldapuistu säilimisel jääb püsima filter, mis takistab liigsete toitainete ja pinnaseosakeste jõudmist jõe vette koos sademeteveega ja jõe veerežiim märgatavalt ei muutu. Jõkke kukkunud puud (sh setetega oluliselt mattunud tüved) on vajalikud, et säiliks jõesängi mosaiiksus, indikaatorliikidele sobivad mikroelupaigad ning varjepaigad kaladele ja kala noorjärkudele.

Raie tegemisel veekaitsevööndis metsa ei raiuta, st veekaitsevööndi ulatuses (10 m) kasvavad puud säilivad. Veekogusse ja veekaitsevööndisse raidmeid ei jäeta, veekogust läbi ei sõideta, roopaid ei tekitata ning mootorsõidukitega kaldaid ei kahjustata, seega raietööde teostamisel ei ole veekogu seisundile, sh lõheliste kudemis- ja elupaigale olulist negatiivset mõju.

Kavandatud raicalal ja mõjupiirkonna alal ei esine teadaolevalt teisi kaitstavaid loodusobjekte, mida raie mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse-, vee- ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raie tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud lageraiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku alale on

⁸ Runnel, K. 2021. RMK rakendusüriing „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“.

välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse § 55 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevused avaldavad ebasoodsat mõju Purtsi jõe loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatud tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatud tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsemeetmetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Priit Pääslane

metsahoiu vanemspetsialist

Keskkonnaameti metsaosakond